

مردم با قصه ما همذات‌پنداری می‌کنند

گفت‌وگو با مجتبی‌اسنوندی
مجری برنامه «ترانه باران»

رادیو برای من حکم اکسیژن رادارد

گفت‌وگو با مدیر رادیو معارف و
برنامه‌سازان در زادروز این شبکه

۲۴ سال زندگی با معرفت

گفت‌وگو با حسن اسکندری
خنیگر آذربایجان

عاشیقی، مرتبه انسانی است

دده قورقود، شخصیت اصلی کتابی است به همین نام که قدیمی‌ترین و معروف‌ترین آذربایجانی‌هاست. این مجموعه از ۱۲ داستان به نثر و نظم تشکیل شده و مجموعه‌ای است که زندگی، ارزش‌های اجتماعی و باورهای ایل‌های ترک اوغوز را روایت می‌کند. گویا قدمت قدیمی‌ترین نسخه مکتوب موجود از این کتاب به حدود قرن ۱۶ میلادی برمی‌گردد.

«جام جم» مشکلات پیش روی
جامعه سالمند ایرانی را
بررسی می‌کند

آینده هوناک ایران سالمند

درست است که آمار و ارقام از شرایط بد سالمندی در ایران می‌گویند، باید وصف برای این که جمعیت هر کشور به اندازه جانشینی برسد، باید به ازای هر زوج، ۲/۱ فرزند به دنیا بیاید. در حال حاضر نرخ باروری کشور حدود ۱/۶۶ فرزند است. آمارها می‌گویند در حال حاضر در فرصت پنجره جمعیتی قرار داریم. به این معنا که اگر نرخ باروری تا ۱۴۲۵ به عدد ۲/۵ نرسد، کشور سالمند خواهد شد و این به معنای آن است که تنها حدود ۲۴ سال فرصت است تا پنجره سالمندی در کشور بسته شود.

پادشاه

ویژه فرهنگ - هنر
رسانه - جامعه

سه‌شنبه ۱۰ خرداد ۱۴۰۱ شماره ۶۲۲۶

یادداشت

خاموش هوشمند

گزیده‌ای از کتاب الف لام خمینی
نوشته هدایت... بهبودی
بخش چهارم

آیت... خمینی از ابتدای آغاز نهضت، به روی خوش نشان ندادن به گروه‌ها و افراد ناشناخته، بلکه به گروه‌ها و افراد شناخته‌شده‌ای که انطباقی با نگاه سیاسی مبارزاتی او نداشتند، شهرت یافته بود. او از ملاقات با بنیانگذاران نهضت آزادی ایران در بجنوبه شروع نهضت خودداری کرده بود تا چه رسد به دیگر تشکل‌ها و آدم‌هایی که مسافت بسیار زیادی با شخصیت‌هایی چون سید محمود طالقانی، مهدی بازرگان و یدا... سحایی، بنیان نهضت آزادی داشتند. برخورد سرد او با جبهه ملی در آن زمان تا دوده بعد از ذهن نماینده آن جبهه زده نگرید.

این روش آیت... نه در زمان پیش از تبعید که پس از آن نیز با اندکی تفاوت، ادامه یافت. او برای آشنایی و شنیدن حرف‌های گروه‌های مبارز داخلی و خارجی، آن هم نه به خواست خود بلکه با اصرار اطرافیان، وقت می‌گذشت. از ویژگی این دیدارهای دوره تبعید، می‌توان به تاثیرناپذیری آقای خمینی اشاره کرد. او نه تحت تاثیر آنان قرار می‌گرفت و نه کوششی برای متاثر کردن آنها می‌کرد.

آیت... اعتقادی به منشأ اثر بودن تشکیلات سیاسی در دگرگونی‌های اجتماعی ایران نداشت. تجربیات تاریخی او می‌گفت که تحریک سالم، مردمی و مستقل، در ایران حکم کیمیا و سیمرغ را دارد. اساسا به تلاش سیاسی‌ای که برآمده معروف و نهی از منکر اتکا نداشت، بی‌باور بود. با وجود گرایش که در روحانیت مبارز ایران، در اوایل دهه پنجاه به مبارزات سازمان مجاهدین خلق به ویژه پس از اعدام مؤسسان آن، پیدا شد و در سرراهی آفرید.

آیت... به خاموشی خود در این باره ادامه داد. مدتی بعد در بیستم مرداد ۱۳۲۱، آقای خمینی به این خبرهای رسیده به نجف و آکنش نشان داد و در اطلاعیه‌ای برای مردم ایران از رفتاری‌های آنان، به ویژه بازداشت جوانان روحانی و دانشگاهی ابراز تأسف کرد و نوشت که «سربازی بردن علما و روحانیون به جرم اظهار تاتر از رفتار غیرقانونی و غیرشرعی دستگاه جبار و ابراز تنفر از زجرها، شکنجه‌ها، اعدام‌ها، تبعیدها و حبس‌های بدون مجوز قانونی و شرعی، انتقامی است که رژیم دست‌نشانده استعمار از اسلام و هواداران آن می‌گیرد.» او واقفیت ایران را به ماتم‌سرایی شبیه دانست که با هیاهوی هیات حاکمه، مترقی و رو به توسعه نمایش داده می‌شود. «باید با راه انداختن سروصدای کشور مترقی و در بوق و کرنا کردن آن، این کشور بی‌صاحب به عقب رانده شود و از ضروریات و اولیات یک کشور در حال رشد محروم باشد. باید ملت ایران به اسم ترقی و پیشرفت از آب و برق و طبیب و دارو و حتی به اعتراف روزنامه‌های وابسته به دستگاه. بسیاری از آنان هزینه اولیه زندگی محروم باشند و اگر نفسی بکشند با سر نیزه صدای آنها را در گلو خفه کنند تا مخازن نفت و سایر معادن ما غارت گردد و برای ملت ایران جز دلت و خواری و حبس و زجر نباشد.»

آیت... با تلمیح به کتاب ماموریت برای وطن محمدرضا پهلوی افزود که به اسم ماموریت برای وطن، ایران ویران مانده، گویی که او مامور است مقدسات کشور را به دست اسرائیل بدهد؛ جوانان روحانی و دانشگاهی را سرکوب کند؛ به مستشاران نظامی آمریکا ناموس کند؛ مدارس دینی را شکسته و علمای آن را به زندان بفرستد؛ و «مامور است که به اسم اسلام این چراغ هدایت را خاموش کند؛ مامور است که فرهنگ استعمار نو را تا آخرین نقاط در افتاده کشور برساند و اسلام و فرهنگ اسلام را کتارزند.»

جشنواره کن اعتبارش را حراج کرده است

سیاسی بازی برای مقاصد سیاه

صفحه ۱

ایستگاه نقد

چرا فرزندستیزی و پدرستیزی در «برادران لیلیا» موج می‌زند؟

دشمن مردم

نمایش فیلم «برادران لیلیا»
در جشنواره فیلم کن با
استقبال سرد منتقدان

فرانسوی و بین‌المللی مواجه شد و حواشی و حضور پرشمار بازیگران همراه با خانواده‌هایشان (به انضمام حواشی فرامتنی) روی فرش قرمز نتوانست امتیازات فرامتنی خاصی برای فیلم جمع‌آوری کند. در متون منتقدان فرنگی نسبت به آثار آسیایی همواره یک تعارف در نقدهای منتشرشده موج می‌زند.

قیاس تطبیقی سکانس عروسی فیلم «پدرخوانده» و مقایسه با سکانس در آخرین فیلم سعید روستایی و اشاره به وجوه مضمونی برادران لیلیا با فیلم «روگو و برادرانش» (لوکیو ویسکونتی) یک تعارف جشنواره‌ای از سوی منتقدان فرنگی است.

همراهی و مثبت‌نگری در مثنی منتقدان فرنگی را می‌توان با نقدهای دیورایانک (خودمان) در جشنواره جهانی فیلم فجر مقایسه کرد که اغلب درباره آثار ضعیف و قوی ایرانی حاضر در این جشنواره نقدهای مثبتی می‌نوشت.

با این‌تک‌تمجیدها و برخورد‌های وسیع سرد منتقدان فرنگی نسبت به فیلم روستایی می‌توان ادعان داشت فیلم برادران لیلیا مثل تمامی آثار ضعیفی است که در بخش مسابقه جشنواره کن حضور داشته‌اند و این حضور الزاما به دلیل قدرت فیلم نیست و به‌زعم بسیاری از کارشناسان سینما حمایت پیش‌کننده قدرتمندی مثل وایلد بانج تاثیر شگرفی در حضور این فیلم در بخش مسابقه جشنواره فیلم کن داشته است. این گزاره‌های مقدماتی ارائه شد تا فاصله‌گذاری منطقی میان نقدهای بومی و فرنگی عیان شود. برادران لیلیا از منظر قوت سینمایی در فرم، ساختار و محتوا از سایر آثار پیشین این فیلمساز اثر ضعیف‌تری محسوب می‌شود.

یکی از اشکالات اساسی فیلم «آید و یک‌روز» که ضعف‌های آن پشت سیمرغ‌های بی‌شمار و فضای احساسی فیلم پنهان شد، نوعی کرختی دراماتیک است که این گزاره وجه رایج و معمول سینمای ایران است اما پشت مضمون در اشاره به مناصب طبقه فرودست پنهان شد.

آید و یک‌روز دارای سکانس‌های به‌شدت تئاتری با

حضور پرشمار بازیگران و دیالوگ‌های شیرینی بود که جز تلطیف فضای تلخ فیلم تاثیر دراماتیکی در متن اثر نداشت و همین شیوه در ساختار فیلم «متری شیش‌ونیم» تکرار شد. فیلمی که به لحاظ قواعد فیلم‌های پلیسی قطب منفی روایت در همان ابتدای فیلم گرفتار قانون می‌شود و ادامه فیلم به برخورد‌های شخصی و غیردراماتیزه شده دو کارا کتر پلیس و سرکرده خلافکاران می‌پردازد.

شاید این شیوه روایتگری در تجمیع شخصیت‌ها و ایجاد میزانشن‌های تئاتری در یکی دو فیلم اول روستایی بدیع و قابل‌اعتنا به نظر برسد اما اگر فرمول ساخت آن آثار دوباره تکرار شود و از قضا سوز و مضمون فیلم متفاوت نباشد، قطعاً با بی‌مهری منتقدان و مخاطبان سینما مواجه خواهد شد.

سکانس‌های اضافی

نکته جالب اینجاست که فیلمساز با استفاده از فضای رسانه‌ای کن و حضور این فیلم در این جشنواره

ادعاهایی را در مورد نپذیرفتن سانسور و ممیزی پیش می‌کشد.

این اظهارنظر در حالی اتفاق می‌افتد که روستایی در فضایی غیرهیجانی باید کلیت اثر را در اختیار چند کارشناس واقعی سینما قرار دهد تا تعداد سکانس‌های خسته‌کننده فیلم از آن کم شود. به‌عنوان نمونه سکانس‌های ابتدایی یعنی کارخانه‌ای که علیرضا (نوید محمدزاده) در آن مشغول کار است، مراسم تست جنسیت فرزند پرویز (فرهاد اصلاتی) توسط حشمت (سعید پورصمیمی)، کاملاً در این فیلم اضافی است. سکانس‌های متعدد لیلیا در تعامل ویژه با گریه‌ها، مذاکره با دوست منوچهر (پیمان معادی) برای راه‌اندازی یک شغل تقلبی و سکانس‌های متعدد و مکرر حشمت در مراجعه به پزشک و بیمارستان از بی‌شمار سکانس‌های اضافی فیلم محسوب می‌شود.

واقع‌گرای و رئالیسم اجتماعی از وجوه تالیفی فیلمساز است و باید به این مهم اشاره کرد. پیروید افزایش قیمت سکه در فیلم فاقد منطقی مماس با آن چیزی است که در واقعیت رخ داده و فیلمساز برای تعمیم اثرش به امروز تنش‌های بازار سکه و ارز را مماس با واقعیت در اثرش لحاظ نکرده است. کارگردان در هدایت گروهی بازیگران در فیلم آید و یک‌روز بسیار موفق بود و از تکنیک آنسامبل‌کست به‌خوبی استفاده کرد اما در این فیلم به دلیل گستردگی نزدیک به پراکندگی روایت و حجیم‌بودن دامنه‌روایی غیرضروری، کنترل بازیگران از حیطة‌اش خارج شده و نقش‌ها و بازی‌هایشان توسط کارگردان کنترل نمی‌شوند.

فرزندستیزی و پدرستیزی

در محتوای روایت برادران لیلیا، چگونگی زیستن فرزندان از درجه اهمیتی برخوردار نیست، درحالی‌که پدر از سوی فرزندانش حمایت معنوی می‌شود. این مضمون در فیلم آید و یک‌روز تا حدودی نسبت به شخصیت مادر وجود داشت. در سه روایت بلند سینمایی روستایی ما با خانواده‌هایی مواجه هستیم که فرزندان توسط والدین حمایت نمی‌شوند و یک تم کمرنگ فرزندستیزی در این فیلم ملموس است اما در فیلم برادران لیلیا فرزندستیزی پدر کارزار را به جایی می‌رساند که موقعیت پدر توسط فرزندان هتک می‌شود و از این منظر مضمون فرزندستیزی و در نهایت پدرستیزی، در فیلم برجسته می‌شود.